

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
СПЕЦІАЛЬНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ТА РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З
ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ
підготовки магістра

Луцьк–2025

Силабус освітнього компонента «Спеціальні методики навчання та розвитку дітей з порушеннями мовлення» підготовки магістра

Розробник: Сидорук Ірина Ігорівна, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, доктор педагогічних наук, професор

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: (Сидорук І. І.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

протокол № 1 від 29.08.2025 р.

Завідувач кафедри: (Кузава І.Б.)

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма здобуття освіти	Галузь знань <u>A Освіта</u> Спеціальність <u>A6 Спеціальна освіта</u> Спеціалізація <u>A6 Логопедія</u> Освітньо-професійна програма <u>Спеціальна освіта. Інклюзивна освіта</u> Освітній рівень: <u>другий (магістерський)</u>	Вибірковий
Кількість годин/кредитів <u>120/4</u>		Рік навчання 1
ІНДЗ: <u>немає</u>		Семестр 1-ий
		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) - 14 год.
		Лабораторні - год.
		Індивідуальні - год.
		Самостійна робота - 88 год.
		Консультації - 8 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Українська

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ

ППП: Сидорук Ірина Ігорівна

Науковий ступінь: доктор педагогічних наук

Вчене звання: професор

Посада: професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Контактна інформація: +380953092902, Sydoruk.Iryna@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація освітнього компонента

Силабус вибіркового освітнього компонента (далі – ВОК) «Спеціальні методики навчання та розвитку дітей з порушеннями мовлення» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Силабус ВОК є нормативним документом Волинського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти, укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС).

Визначає обсяги знань, що зазначені в освітній програмі і які повинен опанувати здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти; алгоритм вивчення навчального матеріалу освітнього компонента; необхідне методичне забезпечення; складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Мета ВОК – засвоєння здобувачами вищої освіти базових знань з питань спеціальних методик навчання та розвитку дітей з порушеннями мовлення; оволодіння здобувачами вищої освіти найефективнішими спеціальними засобами, методами і прийомами навчання мови та розвитку мовлення дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку (далі – ПМР).

Завдання ОК:

- знати теоретичні засади та володіти понятійно-категоріальним апаратом зі спеціальних методик навчання та розвитку дітей з порушеннями мовлення;
- знати і розуміти етапи розвитку мовленнєвої діяльності дитини, механізми сприймання, розуміння та продукування власних висловлювань;
- розуміти особливості та закономірності навчання та розвитку дітей з ПМР;
- здійснювати відбір методів, прийомів та засобів навчання та розвитку дітей з ПМР;
- реалізовувати методики і технології навчання мови та мовленнєвого розвитку дітей з ПМР;
- забезпечити тісний взаємозв'язок теоретичної та практичної складової ОК;
- розвинути у здобувачів освіти здатність до професійного саморозвитку.

3. Soft skills (т. зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності»): навички комунікації; здатність брати на себе відповідальність; вміння налагоджувати міжособистісні контакти; працювати в команді; розуміння важливості дедлайнів; здатність логічно і системно мислити; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та інше.

Методи навчання: загальнонаукові й психолого-педагогічні методи; сучасні методи корекційного навчання: теоретико-інформаційні, практико-операційні, пошуково-творчі, методи організації самостійної роботи, контрольної-оцінювальні; традиційні та нетрадиційні методи навчання. Зокрема: 1) словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (вправа, практична робота) (за джерелом інформації); 2) індукція, дедукція; традиційна (за логікою викладу); 3) пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемний виклад, частково-пошукові, дослідницькі (за рівнем пізнавальної активності); 4) методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок (за основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання); 5) інтерактивні методи тощо.

4. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-практичні основи спеціальної методики навчання та розвитку дітей з порушеннями мовлення						
Тема 1. Предмет, завдання освітнього компонента. Система освіти дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Зміст освіти дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Освітні програми для дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку. Корекційно-розвивальне навчання дітей з порушеннями мовлення: змістова сутність поняття. Спеціальні методики навчання та розвитку дітей з	2	2	-	-	-	Макс. кі-сть балів за практичне заняття - 6

порушеннями психофізичного розвитку.						
Тема 2. Наукові основи спеціальної методики навчання та розвитку дітей з ПМР та її зв'язок з іншими науками. Закономірності розвитку мовлення у дітей та принципи навчання мови та розвитку мовлення у дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку (ПМР).	2	2	-	-	-	УО, Т
Тема 3. Основні засоби, методи та прийоми навчання мови та розвитку мовлення дітей з ПМР.	2	2	-	-	-	УО, Т
Тема 4. Предмет, мета та завдання спеціальної методики навчання української мови. Поняття про систему навчання мови дітей з порушеннями мовлення. Спеціальна методика навчання української мови для дітей із порушеннями мовлення як окремий навчальний предмет.	2	2	-	-	-	УО, Т
Тема 5. Мета та завдання роботи з навчання мови в початкових класах для дітей з тяжкими порушеннями мовлення.	2	2	-	-	-	УО, Т
Тема 6. Спеціальна методика словникової роботи.	30	-	4	25	1	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 12
Тема 7. Методика формування звукової та лексико-граматичної сторін мовлення.	30	-	4	25	1	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 12
Тема 8. Спеціальна методика формування синтаксичної будови мови.	17	-	2	13	2	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 6
Тема 9. Спеціальна методика формування інтонаційної сторони мовлення у дітей з ПМР.	17	-	2	13	2	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 6

Тема 10. Теорія та методика формування зв'язного мовлення дітей з ПМР.	16	-	2	12	2	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 6
КР 1						Т/58
Всього годин/Балів	120	10	14	88	8	100

Примітки:

^{1/} Moodle, Zoom, Meet – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті у дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс освітнього компонента у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

^{2/} Методи та форми контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Таблиця 3

№	ТЕМИ	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-практичні основи спеціальної методики навчання та розвитку дітей з порушеннями мовлення		
1	Тема 6. Спеціальна методика словникової роботи. Опрацювати питання: 1. Поняття та значення словникової роботи. 2. Особливості розвитку словника дітей дошкільного віку. 3. Завдання, принципи та зміст словникової роботи. 4. Напрямки логопедичної роботи з розвитку словника. 5. Методи та прийоми словникової роботи.	25
2	Тема 7. Методика формування звукової та лексико-граматичної сторін мовлення. Опрацювати питання: 1. Поняття граматики та її становлення в дітей дошкільного віку. 2. Завдання, шляхи та етапи формування граматичної будови мови. 3. Спеціальна методика формування способів словотворення. 4. Спеціальна методика формування морфологічної сторони мовлення. 5. Спеціальна методика формування інтонаційної сторони мовлення.	25
3	Тема 8. Спеціальна методика формування синтаксичної будови мови. Опрацювати питання: 1. Спеціальна методика формування синтаксичної сторони мовлення.	13
4	Тема 9. Спеціальна методика формування інтонаційної сторони мовлення у дітей з ПМР. Опрацювати питання: 1. Поняття звукової культури мовлення. 2. Психолінгвістичні та онтогенетичні аспекти становлення інтонаційної сторони мовлення. 3. Спеціальна методика навчання звуковимови.	13
5	Тема 10. Теорія та методика формування зв'язного мовлення дітей з ПМР. Опрацювати питання: 1. Поняття зв'язного мовлення. 2. Особливості розвитку зв'язного мовлення в дошкільному дитинстві. 3. Спеціальна методика формування діалогічного мовлення. 4. Завдання та зміст навчання монологічного мовлення.	12

5. Прийоми навчання розповідання. 6. Спеціальна методика навчання описам. 7. Спеціальна методика навчання переказу художніх творів. 8. Спеціальна методика навчання розповіді за картиною. 9. Спеціальна методика навчання складання розповідей за серіями сюжетних картинок. 10. Спеціальна методика навчання творчого розповідання.	
РАЗОМ:	88

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань здобувачів освіти з ОК «Спеціальні методики навчання та розвитку дітей з порушеннями мовлення» здійснюється під час *поточного контролю* за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента, відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 26.06.2025 р. (URL: <https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025.-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B5-%D1%96-%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%81%D1%83%D0%BC%D0%BA.%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>) в діапазоні від **0 до 100 балів**. Об'єктом оцінювання знань здобувачів освіти є програмовий матеріал з ОК.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, виконання контрольних робіт тощо. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначено у *таблиці 2* силабуса освітнього компонента. Здобувачі вищої освіти мають виконувати та надавати викладачеві виконані завдання до кожного практичного заняття в день його проведення (максимальна кількість балів за одне практичне заняття - 6), відповідно до розкладу. Результат самостійної роботи здобувачів вищої освіти (завдання для самостійного опрацювання) оцінюються під час практичних занять із відповідної теми і є складовою частиною загальної кількості балів за практичне заняття. Оцінювання тем для самостійної роботи, які виносяться на самостійне опрацювання здобувачами освіти і не розглядаються під час аудиторних занять, контролюються під час виконання студентом контрольної роботи, підсумкового контролю.

Силабусом передбачено виконання контрольної роботи (КР) у формі тестування. КР передбачає виконання здобувачем вищої освіти тестових завдань (29 питань) різного рівня складності. За кожну правильну відповідь здобувач освіти отримує 2 бали (одна правильна відповідь). КР проводиться під час частини практичного заняття, що завершує вивчення модуля. Виконання КР здійснюється з використанням роздрукованих тестів або в режимі комп'ютерної діагностики (на навчальній платформі LMS Moodle). Здобувач освіти вважається таким, що приступив до проходження КР, якщо він допущений до нього, з'явився на КР та отримав тестові завдання.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Здобувачі вищої освіти мають виконувати та надавати викладачеві виконані завдання до кожного практичного заняття в день його проведення, відповідно до розкладу.

Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом ОК, з метою підвищення оцінки не дозволяється. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Заліки відбуваються в період заліково-екзаменаційних сесій, передбачених навчальним планом, згідно із затвердженим графіком освітнього процесу і розкладом.

Повторне складання заліку з ОК допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан (директор) факультету (інституту).

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право.

Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч.6 статті 42 Закону України «Про освіту»): повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); відрахування з університету; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

Жодні види порушень академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до «Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки» (URL: https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/).

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, працевлаштування, участь у програмі академічної мобільності, здобуття освіти за іншою спеціальністю (освітньою програмою), навчання за програмою «Подвійний диплом», тривале відрядження за основним місцем роботи, станом здоров'я, перебування у відпустці в зв'язку з вагітністю та пологами або для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, наявність статусу особи з особливими освітніми потребами) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (див. Положення про організацію освітнього процесу здобувачів освіти за індивідуальним графіком навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, URL: <https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D1%96%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D0%B2%D1%96%D0%B4-%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D0%BA-%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>).

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою здобуття освіти у ВНУ імені Лесі Українки здійснюється відповідно до Положення (URL: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/09/2025_%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%B4%D1%83%D0%B0%D0%BB_%D0%BD%D1%83_%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%82%D1%83.pdf). Години, форма навчання та особливості організації освітнього процесу визначаються на семестр (поточний навчальний рік) та відображаються в індивідуальних графіках навчання здобувачів освіти та програмі навчання.

В процесі вивчення ОК під час проведення занять можуть використовуватись технології дистанційного навчання через мережу «Інтернет» в умовах карантинних обмежень, воєнного стану; навчанні здобувачів освіти під час хвороби; участі у дистанційних олімпіадах, конкурсах; отриманні консультацій тощо (див. Положення про

дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, URL: file:///C:/Users/HP%20840/Downloads/%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%96-%D0%9F%D0%A0%D0%9E_%D0%94%D0%9D_2020%20(3).pdf). Навчання осіб із особливими потребами передбачає залучення додаткових технологій дистанційного навчання під час здійснення всіх видів підготовки, включаючи професійно-практичну, з урахуванням особливостей розвитку здобувачів освіти. Під час організації освітнього процесу в Університеті технології дистанційного навчання можуть використовуватись при проведенні навчальних занять, контрольних заходів, а також при забезпеченні самостійної роботи.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач освіти досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як ВОК в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом ВОК. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ВОК, але довший термін, наприклад, не пізніше 01 грудня та 01 травня, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC._%D0%9B.%D0%A3._%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf).

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. Здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з ВОК. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету (інституту). При цьому загальна кількість балів за поточну роботу не може перевищувати 100 балів.

Здобувачі вищої освіти можуть долучатися до оновлення змісту ОК шляхом подання пропозицій викладачу. Ел.адреса викладача для таки пропозицій: Sydoruk.Iryna@vnu.edu.ua

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Заліки відбуваються в період заліково-екзаменаційних сесій, передбачених навчальним планом, згідно із затвердженим графіком освітнього процесу і розкладом. Семестровий залік викладач виставляє за умови виконання здобувачем освіти завдань, передбачених силабусом ОК. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Порядок проведення заліку.

У день складання заліку за основною сесією заборонено проводити додаткові опитування здобувача освіти, а також здобувач освіти не має права доздавати будь-який вид робіт, передбачений силабусом освітнього компоненту.

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100. У такому випадку залік проводиться у формі тестування (25 питань по 4 бали кожне. Якщо відповідь правильна, то ЗО отримує максимум 4 бали, частково правильна – в діапазоні від 3 балів – до 0 балів.

Якщо серед варіантів відповідей здобувач вищої освіти обрав хоч одну хибну – отримує 0 балів).

Орієнтовний перелік тем, котрі виносяться на залік:

1. Предмет, мета та завдання спеціальної методики навчання та розвитку дітей з порушеннями мовлення.
2. Наукові основи спеціальної методики навчання та розвитку дітей з ПМР та її зв'язок з іншими науками.
3. Закономірності та принципи навчання мови та розвитку мовлення у дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку (ПМР).
4. Основні засоби, методи та прийоми навчання мови та розвитку мовлення дітей з ПМР.
5. Предмет, мета та завдання спеціальної методики навчання української мови. Поняття про систему навчання мови дітей з порушеннями мовлення.
6. Спеціальна методика навчання української мови для дітей із порушеннями мовлення як окремий навчальний предмет.
7. Мета та завдання роботи з навчання мови в початкових класах для дітей з тяжкими порушеннями мовлення.
8. Зміст та структура навчання мови в закладі спеціальної освіти для дітей з порушеннями мовлення.
9. Загальна характеристика системи навчання української мови молодших школярів із ТПМ.
10. Науково-методологічні основи побудови системи навчання української мови у спеціальній школі для молодших школярів із ТПМ.
11. Мета і завдання навчання молодших школярів із ТПМ української мови.
12. Навчання мови як засобу спілкування та знаряддя пізнавальної діяльності (формування та корекція мовлення) та вивчення рідної мови як предмету шкільного навчання.
13. Теорія та методика формування зв'язного мовлення дітей з ПМР.
14. Завдання, зміст та організація роботи з розвитку зв'язного мовлення у молодших школярів із ТПМ.
15. Поняття про діалогічне та монологічне мовлення як основні складові компоненти зв'язного мовлення.
16. Методика розвитку монологічного мовлення у молодших школярів із ТПМ.
17. Напрямки та особливості методики розвитку діалогічного мовлення у молодших школярів із ТПМ.
18. Слово як мовний знак.
19. Лексичний склад мови та словниковий запас носія мови.
20. Характеристика словникового запасу учнів, які вступають у підготовчий клас школи для дітей із ТПМ.
21. Динаміка оволодіння словником у процесі навчання української мови.
22. Поняття про словникову роботу в спеціальній школі як систему занять по формуванню лексичного складу мовлення учнів.
23. Джерела накопичення словника, шляхи формування лексичного запасу у молодших школярів із ТПМ.
24. Формування лексичного запасу на уроках розвитку мовлення як основа словникової роботи в спеціальній школі.
25. Особливості формування звукової сторони мовлення в онтогенезі.
26. Поняття про вимову як сукупність компонентів, які приймають участь у сприйманні та фонетичному оформленні усного мовлення (фонематичний слух та фонематичне сприймання, голос, звуки та їх сполучення, складовий ритм, словесний та логічний наголос, інтонація, мовленнєве дихання, темп мовлення, орфоепія).

27. Розвиток звукоскладової сторони мовлення у дітей із порушеннями мовлення.
28. Оволодіння звуковою системою мови (формування вимовної сторони мовлення) – необхідна умова засвоєння мови як засобу спілкування та знаряддя мислення.
29. Напрямки роботи щодо виховання звукової культури мовлення: розвиток мовнорухового апарату та розвиток сприймання мовлення.
30. Структура уроків з формування звукової сторони мовлення у молодших школярів із ТПМ: розвиток артикуляційної моторики, вивчення нових звуків, вивчення слів та речень різної складності на вивченому й засвоєному матеріалі, підготовка до аналізу та синтезу звукової сторони мовлення.
31. Особливості лексико-граматичної сторони мовлення у молодших школярів із ТПМ.
32. Специфіка формування лексико-граматичної сторони мовлення в учнів у процесі вивчення предмету українська мова в початковій школі.
33. Практичне засвоєння граматичних закономірностей, оволодіння системою граматичних понять як важливіший фактор розвитку та функціонування самостійного мовлення.
34. Характеристика граматичної будови мовлення у молодших школярів із ТПМ.
35. Динаміка оволодіння граматичною будовою мови в процесі спеціального навчання.
36. Поняття про систему роботи по формуванню граматичної будови мовлення.
37. Спеціальна робота по формуванню в учнів із ТПМ граматичних узагальнень як засіб прискорення та підвищення ефективності практичного оволодіння мовою.
38. Спеціальна методика формування синтаксичної будови мови.
39. Спеціальна методика формування інтонаційної сторони мовлення у дітей з ПМР.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань здобувачів освіти під час аудиторних занять

Робота на практичному занятті комплексно оцінюється науково-педагогічним/педагогічним працівником, враховуючи такі критерії: правильність одержаних відповідей; повнота та логічність відповіді; наявність висновків та ілюстративних прикладів. Результат самостійної роботи здобувачів вищої освіти (завдання для самостійного опрацювання) оцінюються під час практичних занять із відповідної теми і є складовою частиною загальної кількості балів за практичне заняття. Оцінювання тем для самостійної роботи, які виносяться на самостійне опрацювання здобувачами освіти і не розглядаються під час аудиторних занять, контролюються під час підсумкового модульного контролю, підсумкового контролю.

Таблица 4

Критерії оцінювання навчальних досягнень		Правильність отриманих відповідей/бали		Повнота та логічність відповіді/бали		Наявність висновків та ілюстративних прикладів/бали		Презентація (тощо) /бали	
Рівень навчальних досягнень здобувача	Відмінно/ 6 балів	глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, вільно та коректно послуговується науковою термінологією.	2	в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, творчо, вільно, самостійно викладає навчальний матеріал, наводить	2	наводить ілюстративні приклади. Робить самостійні, обґрунтовані, лаконічні висновки, узагальнення	2*/ 1**	<i>презентація оформлена відповідно до вимог, включає всі обов'язкові елементи та додаткову інформацію. Дотримано вимог</i>	1**

		дотримується академічної доброчесності		логічні аргументи на підтвердження власних думок. Демонструє оригінальність підходу до вирішення проблем (створює нові ідеї, пропонує альтернативні шляхи розв'язання задач / вирішення проблем) тощо				академічної доброчесності	
	Дуже добре/ 5 балів	розкриває основний зміст теоретичних питань та практичних завдань. Вільно та коректно послуговується науковою термінологією, дотримується академічної доброчесності	2	володіє навчальним матеріалом, наводить логічні аргументи на підтвердження власних думок. Демонструє традиційні підходи до вирішення проблем з елементами новизни тощо	2	наводить ілюстративні приклади. Робить самостійні, обгрунтовані висновки	1*/ 0,5**	презентація оформлена відповідно до вимог, включає всі обов'язкові елементи. Дотримано вимог академічної доброчесності. Дотримано вимог академічної доброчесності	0,5**
	Добре/ 4 бали	висвітлює основний зміст теоретичних питань та практичних завдань, але при цьому допускаються неточності. Вільно та коректно послуговується науковою термінологією, дотримується академічної доброчесності	1,5	відтворює значну частину навчального матеріалу, виявляє достатні знання окремих положень. Аналізує та оцінює матеріал, але при висвітленні окремих питань не вистачає достатньої глибини та аргументації	1,5	наводить ілюстративні приклади. Робить самостійні висновки	1*/ 0,5**	презентація оформлена відповідно до вимог з незначними неточностями, включає всі обов'язкові елементи. Дотримано вимог академічної доброчесності	0,5**
	Задовільно/ 3 бали	частково розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, є неточності. Є	1	частково відтворює навчальний матеріал, виявляє задовільний рівень знань	1	не завжди, але може навести приклади. Робить формальні висновки	1*/ 0,5**	презентація оформлена в довільній формі, структура презентації включає окремі	0,5**

		неточності під час вживання наукової термінології, дотримується академічної доброчесності		окремих положень. Розуміє матеріал, але при висвітленні окремих питань не вистачає достатньої глибини та аргументації				обов'язкові елементи. Дотримано вимог академічної доброчесності	
	Достатньо/ 2 бали	під час відповіді припускається фактичних помилок. Практичні завдання виконано, проте наявна значна кількість помилок і неточностей. Дотримується академічної доброчесності	1	має фрагментарні знання, здатний відтворити меншу частину навчального матеріалу, лише окремі чи елементи складових частин питання. Частково розуміє матеріал, під час його відтворення не вистачає достатньої глибини та аргументації	0,5	не завжди вдається сформулювати висновки. Як правило, вони носять формальний характер	0,5*/ 0,25**	презентація оформлена без дотримання вимог, відсутні декілька обов'язкових елементів	0,25**
	Незадовільно/ 1-0 бали	здобувач вищої освіти не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не дотримується академічної доброчесності	0,25	здобувач освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити	0,25	висновки відсутні, здобувач вищої освіти не в змозі їх сформулювати	0,5*/ 0,25**	презентація відсутня або порушено вимоги академічної доброчесності	0,25**

* бал виставляється здобувачу освіти у ситуації, коли завдання практичного заняття не передбачають підготовку презентації з теми (тощо);

** бал виставляється здобувачу освіти у ситуації, коли завдання практичного заняття передбачають підготовку презентації з теми (тощо).

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна:

1. Брушневська І. М., Сидорук І. І. Формування мовленнєвої діяльності дітей із загальним недорозвитком мовлення. European and global vectors for education development in Ukraine : монографія. Рига: Baltija Publishing, 2022. С. 318-343.

2. Іншаков А. Є., Іншакова І. Є. Спеціальна методика розвитку мовлення дітей з ТПМ. Навчально-методичний посібник до курсу (для студентів бакалаврату спеціальності 016 Спеціальна освіта. Логопедія). Кривий Ріг, 2021: КДПУ. 285 с.

3. Корекційно-розвивальні технології навчання дітей з комплексними порушеннями розвитку /навчально-методичний посібник / Чеботарьова О. В., Блеч Г. О., Гладченко І. В., Бобренко І. В., Мякушко О. І., Сухіна І. В., Трикоз С. В. За наук. ред. О.В. Чеботарьової, О.І. Мякушко. – К.: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 558 с.

4. Рібцун Ю. В. Учні початкових класів із тяжкими порушеннями мовлення: навчання та розвиток: навч.-метод. посіб. Львів : Світ, 2020. 264 с.

5. Сидорук І. І. Спеціальні методики навчання та розвитку дітей з порушеннями мовлення. URL: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=3056> (рекомендовано науково-методичною радою Університету, протокол № 10 від 18 червня 2025 р.).

Додаткова:

6. Сидорук, І., Брушневська, І. (2025). Термінологічна компетентність як складова частина професійної підготовки майбутніх фахівців зі спеціальності А6 Спеціальна освіта. *Acta Paedagogica Volynienses*, 2, 195–201, DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2025.2.27>

7. Сидорук, І., Корпач, Н. (2024). Сутність та структура самоосвітньої компетентності здобувачів вищої освіти. *Ввічливість. Humanitas*, 3, 60–67.

8. Сидорук І.І. (2025). Управлінські та методичні аспекти реалізації індивідуальних освітніх траєкторій осіб з особливими освітніми потребами. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки* : зб. наук. пр. Бердянськ : БДПУ, 2025. Вип. 2.

9. Soichuk, R., Khrypun, D., Sydoruk, I., Serheieva, V., Shevchenko, V., & Shevchenko, S. (2022). Problems of Organization of Education of Children with Special Educational Needs in the Conditions of Contemporary Primary School (in the Context of Neuropedagogy). *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 13(4), 383-397.

Інтернет-ресурси:

1. <https://ispukr.org.ua/>
2. <https://mon.gov.ua/ua/tag/novij-osvitnij-prostir>
3. <https://zakon.rada.gov.ua/>
4. <https://bit.ly/2InbGsO>
5. <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita/>
6. <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>

Неформальна освіта:

1. <https://ippo.com.ua>
2. <https://osvita.diiia.gov.ua/>
3. <https://prometheus.org.ua/partnership/>
4. <https://vseosvita.ua/>
5. <https://vumonline.ua/>
6. <https://www.ed-era.com/>

Інтернаціоналізація:

1. Репозитарії, колекції наукових ресурсів: <https://library.vnu.edu.ua/resource/oar/repository/>
2. Відкриті освітні ресурси: <https://library.vnu.edu.ua/resource/oar/oer/>
3. Пошукові системи: <https://library.vnu.edu.ua/resource/oar/search-engines/>
4. Бази даних: <https://library.vnu.edu.ua/resource/prepaid-resources/databases/>